

Ăn mày

Một người ăn mày đến trước một trang viên, gặp nữ chủ nhân để ăn xin. Người ăn mày này rất tội nghiệp, cánh tay bị cụt, tay áo trống trải đung đưa, người nào trông thấy cũng đều khảng khái bố thí cho. Tuy nhiên, vị chủ nhân này lại không hề khách khí, chỉ ra đồng gạch trước cửa nói với người ăn mày:

- Người giúp ta chuyển đồng gạch này ra nhà sau đi.

Người ăn mày giận dữ nói:

- Tôi chỉ có một tay, bà còn nhẫn tâm bảo vác gạch. Không muốn cho thì thôi vậy, cần chi phải trêu ghẹo người khác?

Vị chủ nhân không chút nổi giận, cúi người xuống bắt đầu dọn gạch. Bà ta cố ý chỉ dùng một tay để chuyển, sau đó bà nói:

- Người thấy đấy, không phải chỉ dùng hai tay mới có thể sống được. Người có thể làm, vậy tại sao lại không làm chứ?

Người ăn mày lặng người đi, hấn ta nhìn vị nữ chủ nhân với ánh mắt kỳ dị, trái cổ nhô nhọn giống như một quả trám chuyển động lên xuống 2 lượt. Cuối cùng, hấn cúi người xuống, dùng cánh tay còn lại bắt đầu chuyển gạch. Một lần chỉ có thể chuyển đi hai viên gạch. Hấn chuyển như thế đúng hai tiếng đồng hồ thì hết đồng gạch. Một, hấn thở như bò kéo xe, trên mặt dính đầy bụi, mấy chòm tóc rối bị mồ hôi ướt dính xéo trên góc trán.

Nữ chủ nhân đưa cho người ăn mày một cái khăn lông trắng như tuyết. Người ăn mày đón lấy lau mặt và cổ một lượt rất kỹ; chiếc khăn lông trắng đã biến thành chiếc khăn lông đen. Người phụ nữ lại đưa cho hấn 20 đô-la, người ăn mày cảm kích nói:

- Cảm ơn bà.

- Người không cần cảm ơn ta, đây là tiền công người kiếm được dựa vào sức lực của mình.

Người ăn mày nói:

- Tôi sẽ không quên bà, để cho tôi giữ làm kỷ niệm vậy.

Nói xong, hấn cúi người chào thật thấp và sau đó lên đường.

Qua nhiều ngày sau lại có một người ăn mày khác đến trang viên này. Người phụ nữ đó lại dẫn người ăn mày vào nhà sau, chỉ đồng gạch, và nói:

- Chuyển đồng gạch này ra trước nhà, ta sẽ trả cho người hai mươi đô-la.

Người ăn mày với hai tay còn nguyên vẹn này bỏ đi, không biết là do không thêm 20 đô-la hay do điều gì khác. Người con của người phụ nữ không hiểu, liền hỏi mẹ:

- Lần trước mẹ kêu ăn mày chuyển đồng gạch này từ trước nhà ra sau nhà. Lần này mẹ lại kêu ăn mày chuyển gạch từ sau nhà ra trước nhà. Rốt cuộc mẹ muốn đồng gạch ở sau nhà hay là ở trước nhà?

Người mẹ nói với con rằng:

- Gạch đặt trước nhà hay sau nhà đều như nhau, nhưng chuyển hay không chuyển, đối với người ăn mày mà nói, thì lại không giống nhau.

Sau này cũng có mấy người ăn mày đến xin ăn, đồng gạch đó được chuyển đi mấy lượt.

Vài năm sau, có một người rất chỉnh tề đến trang viên này. Ông ta mặc veston, mang giày da, trông chừng chạc hiên ngang như những người thành công với sự tự tin và tự trọng, chỉ có điều là người này chỉ có một cánh tay trái. Ông ta cúi người xuống, nói với vị nữ chủ nhân nay đã có phần già đi:

- Nếu không có bà, tôi vẫn chỉ là một kẻ ăn mày. Thế nhưng bây giờ tôi là Chủ tịch Hội đồng Quản trị của một công ty.

Người phụ nữ đã không còn nhớ ra ông là ai, bà hồ hững nói:

- Đấy là do chính bản thân ông làm ra mà thôi.

Người Chủ tịch Hội đồng Quản trị một tay mời người phụ nữ cùng cả nhà bà dọn đến thành phố để sống những ngày thoải mái. Người phụ nữ nói:

- Chúng tôi không thể nhận sự chăm sóc của ông được.

- Tại sao?

- Bởi vì cả nhà chúng tôi ai cũng có hai tay.

Người chủ tịch tuy đau lòng nhưng vẫn kiên trì:

- Thưa bà, bà giúp tôi hiểu được thế nào là Nhân, thế nào là Cách. Căn nhà đó là tiền công mà bà đã dạy cho tôi.

Người phụ nữ nói:

- Vậy thì ông đem căn nhà ấy tặng cho người nào không còn cánh tay nào cả!